

Kujataamiu

Nutaaq

Uk./Årg. 37 nr. 16

19. september 2024

www.kujataamiu.gl • mail: kujataamiu@gmail.com

Ass.:/Foto: Kathrine Kanuthsen

Angalanissavit tullia Nunatta Angalatitsiviani iniminneeruk

- Suliffeqarittut inimininninermi attavissaq: erhverv@greenland-travel.gl
- Nammineq akilgassaappat attavissaq: booking@greenland-travel.gl

Bestil din næste rejse hos Greenland Travel

- Erhvervsrejser: erhverv@greenland-travel.gl
- Personlige rejser: booking@greenland-travel.gl

Tlf. : 70 11 07 • www.greenland-travel.gl

STARK

SYDGRØNLANDS FØRENDE TRÆLAST

Kilaasooq Aqqutaan 8 962, 3920 Qaqortoq

Talofon 38 37 30

Ábringslæðir:
Møndag-frídag 7.00-17.00
Lørdag 8.00-12.00
E-mail: oec.qaqortoq@stark.gl

Permagreen Grønland A/S

- Tømmerarbejde
- Glarmester
- Låseservice
- Malerarbejde
- Transport
- VVS-arbejde

Tlf. 64 20 94 - Mobil 52 96 57

e-mail: qaqortoq@permagreen.gl

Mestervej B-1328 • 3920 Qaqortoq

tusass

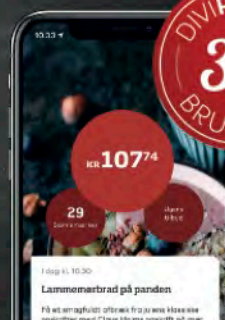
Brugseni app-i atorlugu iluanaarutissarpassuit

Divi Plussi-t katersukkatit takukkit pisinermullu uppersarsaatitit malinnaavigalugit.

Kæmpe fordele med Brugseni app'en

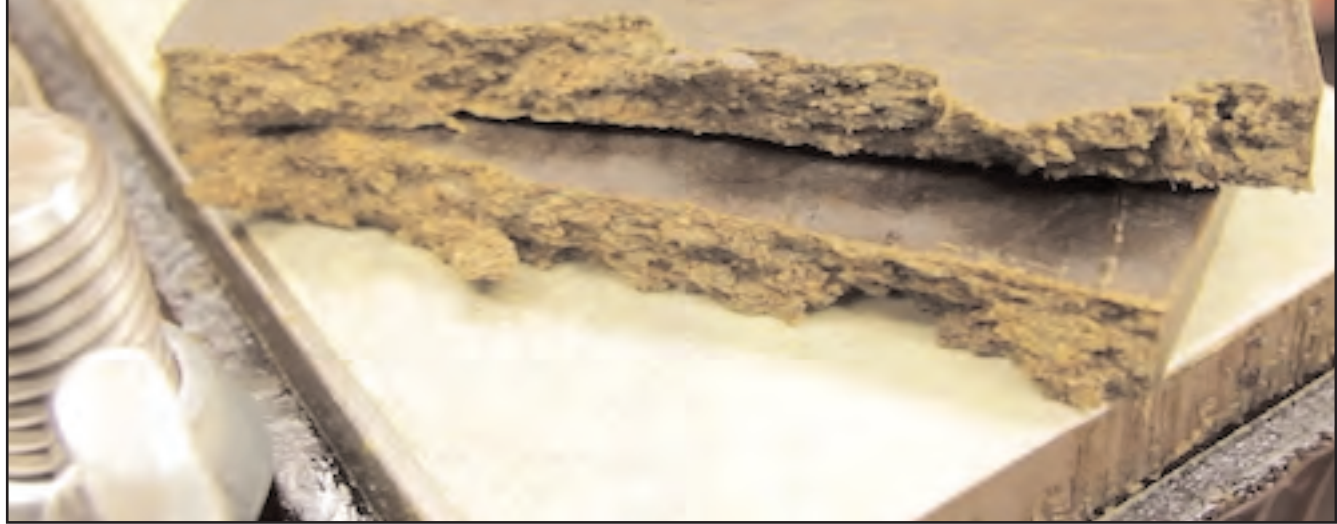
Se din opsavede Divi Plussi og hold styr på dine kvitteringer.

www.brugseni.gl/app

Politi:

Ikiaroorartunit aningaasanik malunnarunnaarsaanerup unitsinneqarnissaa ukkataraarput

Aningaasat ikiaroorartumik anngiortumik eqqussuinnikkut kaaviiartitat pinerluuteqarsimanermik malunnarunnaarsaanerup qartarnerat akiorniarlugu ilanngaa-serisut immikkut iliuuseqarnialerput. Taamaammatt politiit ilanngaaserisunit suliniuteqartoqangaatsiarnera nuannaarutigaa.

Ikiaroorartuq nassatani, aqajaqqumi, allaallumi erlummi toqqorneqartarpoq.

Tassa inuit ikiaroorartumik anngiortumik nunatsinnut eqqusseriaraluartut ilaatigut toqqorsiffigisimasaat, ilanngaa-serisullu nassaarisimasaat.

Ikiaroorartumik anngiortumik eqqusseriartoqartarnerata annertunerusumik iliuuseqarfigineqarnissaa pillugu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ilanngaaserisut sulissamut nutaamik pilersaarusiulersaarput.

Tamannalu Lars Bjerregaardip, Kalaallit Nunaanni Politiini vicepolitiinspektør, nuannaarutigaa.

Ikiaroorartumimmi anngiortumik eqqussisut nunatsinnut tikikkaangata akitsuuserisut politiit ilanngutinnginneranni naapitseqqaartuusarput.

- Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ilanngaaserisut pitsaannerusumik annertusisamillu suleqatigiissuteqalerpata iluat-silluarnerusinnaassaagut, Lars Bjerregaard oqarpoq.

Hashi 276 kiilu, aningaasallu 12,5 millionit koruunit nunatsinni 2020-mit 2023-mut arsaarinnissutigineqarsimapput.

Ikiaroorartup nunatsinnut eqquteriaraluarneqartup annertussusaa ukiuni kingullerni tallimanit qulinut allanngungarsimangilaq.

Ikiaroorartulli eqquteriaraluarneqartut allanngoriartorsimasut Lars Bjerregaardip oqaatigaa:

- Ikiaroorartuq ukiuni kingullerni eqquteriaraluarneqartoq annertunerpaartaa hashiulluni. Ikiaroorartulli sakkortuut aamma eqqussor-neqartalersimapput, pingaartumik kokaini amfetaminilu, taanna oqarpoq.

Nutaag
kujataamiu

Naqiterisog / Udgives af:

Q-offset

Box 378 • 3920 Qaqortoq

Mob. 49 44 60

e-mail: kujataamiu@gmail.com

www.kujataamiu.gl

Akisussaalluni aqqissuisog / Ansvarshavende redaktør:
Ib Benjaminsen

Iliqqarneqarnera naqiterneqarneralu / Tryk og layout:
Q-offset v/Ib Benjaminsen

Tunniussiffissaq kingulleq:
Sidste frist for indlevering:

26. september 2024

Normu tulleg saqqummissaaq:
Næste nummer udkommer:

3. oktober 2024

Aaqqissuussaannerusumik ikiaroorunartunik tuniniaaneq
Nutaamik pilersaarusaqalernerata kingunerisaanik nunatsinni Danmarkimilu akitsuuserisut ikiaroorunartunik anngiortumik eqqussuinermut ilisimasanik misilittakkanillu ilaatigut avitseqatigiittassapput.

Teknologii nutaaq, paasisutissallu nutaat, ilanngaaserisut suliaassamut pilersaarusaanni nutaami aallunneqarnerulisapput, ikiaroorunartumik anngiortumik eqqusseriaraluartut paasilertorneqarsinnaaniassammata.

Ikiaroorunartup nunatsinnut eqqussorneqartup annertunersaa Danmarkimeersuusoq Lars Bjerregaardip oqaatigaa:
- Ikiaroorunartumik Kalaallit Nunaannut eqqussuinerup annertunersaa Danmarkimit aallaaveqartuq isumaqarpugut, Lars Bjerregård oqarpoq, nangillunilu:

- Eqqussuinerup ilaa pinerlunniyaqatigiinnit aaqqissuunneqartartuq isumaqarpugut, taanna oqarpoq.

Nunatsinni eqimattat anngiortumik eqqussuinermut aamma aaqqissuussisarput, inuilli ataasiakkaat sukkasuumik anner-

tuumillu iluanaaruteqarnissaminnik neriuteqarlutik nammineq aamma eqqusseriartarput.

Ikiaroorunartunut akiliutinik malunnaarunnaarsaaneqarnerulernera

Kisianni mittarfimmi, umiarsualivimmi allatigulluunniit eqqussinikkut akitsuuserisunit paasineqanngikkaanni ikiaroorunartut aningaasarsissutaalluurtarput.

Aningaasalli politiiunut akileraartarnermilu oqartussanut malunnaangitsumik atorqeartussaapput.

Ikiaroorunartunillu tuniniaasartunut nunarput – pappiaqqatigut – aningaasanik toqqorsiffissatut periarfissaavoq, sumiifinnimi amerlasuuni aningaasat tigussaasut suli atugaapput.
- Nunarput aningaasanik aggornikunik atuiffiungaatartarpoq, tassani nioqqutissat tapiissutinillu aningaasanik aggornikunik akiliisoqarsinnaavoq. Aningaasanik pinerluuteqarnikkut iluanaarutinik tamanna atuiffiusinnaavoq. Allatigut aningaasanik malunnaarunnaarsaaneqarnermik aamma takusaqartarpuq, ass. akiligassartap allagartaanik eqqunngitsumik suliaqarnikkut, vicepolitiinspektøri, Lars Bjerregaard oqarpoq.

Sydgrønlands El ApS

V/ Per Holm

Alt I El udføres

Per Holm 49 45 19

Jørgen Andreassen 49 46 58

Værksted 64 34 81

E-mail: sydel3920@gmail.com

Postboks 527 • 3920 Qaqortoq

Taamaammat ilanngaaserisut atlantikuq avannaa akimorlugu politiillu suleqateqarneq pitsaasuussasooq, taanna isumaqarpoq.

Periusissiaq nutaaq aningaasaqarnermut akileraartarnermullu naalakkersuisumit, Erik Jensenimit (S) aamma danskit akileraartarnermut ministerianit, Jeppe Bruusimit Nuummi sapaatip akunerani matumani siusinnerusukkut atsiorneqarpoq.

Finanslovsforslag: Skattelettelser for millioner skal på plads

Det sidste finanslovsforslag i denne valgperiode er blevet præsenteret forrige uge.

Naalakkersuisoq for finanser Erik Jensen præsenterer finanslovsforslaget for 2025. Forslaget prægtes af skattereformen med betydelige skattelettelser, der nu skal indarbejdes i de offentlige finanser.

Foto: Leiff Josefsen

Naalakkersuisut har givet forslaget overskriften "Bæredygtig vækst og nødvendige reformer med social balance".

Forslaget skal understøtte "Naalakkersuisuts politiske dobbeltmål: at skabe en økonomisk ramme, der fremmer vækst, samtidig med at det sikres, at denne vækst er bæredygtig og socialt retfærdig."

Finanslovsforslaget er meget omfattende, da det i detaljer beskriver Landskassens udgifter for det kommende år. De samlede udgifter forventes at lande på omkring 8,4 mia. kr. Indtægterne vurderes til 8,5 mia. kr., hvilket efterlader et budgetteret overskud på 99 mio. kr.

4,45 mia. kr. fra staten

Den danske stats bloktilskud udgør 4,45 mia. kr. i 2025, altså lidt over halvdelen af de samlede indtægter.

Ved pressemødets start udtalte Erik Jensen, at Naalakkersuisut har et stort ønske om, at det danske bloktilskud til Grønland på længere sigt skal kunne sænkes samt at Grønland overtager flere ansvarsområder fra den danske stat.

- Det betyder, at vi på sigt skal have fokus på flere indtægtsmuligheder, og den anden mulighed er, at vi også har

mere fokus på at mindske udgifter, sagde Erik Jensen.

Skattereform til 367 mio. kr.

I finansforslaget fremhæves en række tiltag, som Naalakkersuisut ønsker at få med.

Det absolut mest bekostelige og iøjnefaldende er skattereformen, som der er indgået politisk aftale om mellem koalitionsparterne IA og Siumut.

I skattereformen indgår blandt andet en forhøjelse af personfradraget med 12.000 kr. om året fra 48.000 kr. til 60.000 kr. fra og med indkomståret 2025.

- Det indebærer en skattelettelser på mellem 4.320-5.280 kr. om året for alle skatteydere, der tjener mere end personfradraget, beskrives det i forslaget.

Beskæftigelsesfradraget skal også forhøjes, og samlet set vil skattereformen koste 367 mio. kr. årligt. Pengene findes ved at hæve arbejdsmarkedsafgiften med 127 mio. kr. og ophævelse af visse fradrag på 3 mio. kr.

Bruger af overskuddet

En stor sum på årligt 237 mio. kr. findes ved at sænke Landskassens forventede overskud:

- Henset til disse års gode konjunkturer med høje indtægter fra fiskeriet og lav arbejdsløshed m.m. har der i de seneste års landskasseregnskaber og finanslove således været iøjnefaldende overskud.

- Det har derfor indgået i det politiske udgangspunkt for skattereformen, at dette overskud er egnet til disponering, som finansieringsgrundlag for reformen, skriver

Naalakkersuisut om finansieringen.

Flere penge til sundhed og ufrivilligt barnløse
Udover skattereformen rummer forslaget også en række andre tiltag.

På sundhedsområdet foreslås således afsat 31,6 mio. kr. over finanslovens 4-årige periode til finansiering af den i 2024 udmøntede sundhedspulje.

Penge skal i 2025 bruges til en styrkelse af landslægeembedet med særligt henblik på udarbejdelse af nationale handleplaner for udredning og behandling samt autorisation af udenlandsk arbejdskraft..

Der foreslås herudover 8,7 mio. kr. årligt til et fast behandlingstilbud til behandling af ufrivilligt barnløse i regi af sundhedsvæsenet.

Stort løft til Tusaannga

En ny ældrelov ventes at koste 6 mio. kr. årligt, og da loven forventes at træde i kraft 1. juli 2025 afsættes der 3 mio. kr. i 2025.

Bevillingen til telefonrådgivningen Tusaannga foreslås hævet med 7,5 mio. kr. til i alt 11,6 mio. kr.

- Et velfungerende Tusaannga har derudover en kobling til Naalakkersuisuts nylige beslutning om at etablere et nationalt rådgivnings- og terapicenter, skriver Naalakkersuisut om forslaget.

En ny handicaplov ventes at koste 6,4 mio. kr. i 2025, og til den allerede vedtagne fiskerilov afsættes 9,5 mio. kr., der dog fordeles over de kommende fire år.

Vandspærrezone og ekspertgruppe

Udover de ovenstående tiltag nævner Naalakkersuisut en række projekter, der ønskes afsat midler til.

Det gælder blandt andre:

2 mio. kr. til projektering af ny vandspærrezone i Ilulissat. 4,8 mio. kr. over fire år til opnormering af beredskabet.

0,7 mio. kr. i 2025 til nedsættelse af ekspertgruppe, der skal undersøge spiralsagen yderligere.

Naalakkersuisoq for finanser Erik Jensen (S) skal nu i gang med at forhandle med partierne i Inatsisartut om forslaget.

Arssarnerit

- elteknik for fremtiden
- Siunissami innaallagisserineq

El-installationer	Sikringsanlæg
Industri-installationer	Patient- og nødkald
Service	Brandalarm anlæg
Skibs-installationer	Maskinelektro
Data-installationer	Termografering
Kommunikation	Hvidevarer
Antenneanlæg	Storkøkkener
Elevatore	Døgnvagt
Belysningsteknik	El butik

Stort udvalg i lamper og hårdehvidevarer

*Qinigassaqarluartoq qullinik errorsiviit
nillataartitsiviit allallu*

Arssarnerit A/S
Jaraatooq B-1305
3920 Qaqortoq
Tlf: 642030
www.arssarnerit.gl
qaqortoq@arssarnerit.gl

Qaqortoq afd.

tlf. 483500

Vagttlf.: 494530

Sarfaq Ittuup ilaasui ukiup ata-atsip ingerlanerani affaan-nanngortut

Arctic Umiaq Linep pisortartaava kiffartuussinissamik isumaqatigiissut Arctic Umiaq Linep siunissaanut aalajangiisuusssaq pillugu Namminersorlutik Oqartussanik isumaqatigiinniarpog

Arctic Umiaq Linep pisortaata Taitsiannguaq Olsenip naalakkersuinikkut oqaluuseritikkusuppaa, inuiaqatigiit marlunnik aallaaveqarluni angallaneq akissaqartinneraat Leiff Josefsen

Siornamut naleqqiullugu ukioq manna Sarfaq Ittummut ilaaniartut amerlanngillat. Arctic Umiaq Linep nammineq kisitsisaataasa takutippaat affaanannngorsimasut. Tamanna aqqu tip nutaap kinguneraa, umiarsuaq sapaatit akunnera allortarlugu Uummannap Nanortallillu akornanni sivilisunerusumik angalasarmat.

– Tamanna iluatsitsinerunngilaq, Nanortallimmi Uummannallu akornanni angalasut ikittuararsuupput, angalasullu sinersortaammik ilaanissaminut periarfissaat ukiut siullinut sanilliullugu ajorseriarsimavoq. Tamatuma kinguneraa ilaasut ikinnerunerat, juulip aallaqqaataani pisortannngortoq Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Aqqu tip nutaap angalasut Air Greenlandimit timmisartumut ingerlatippai Sarfaq Ittummut ilaanissaraluarmit.

– Uummannap Nanortallillu akornanni aqqu tip nutaap angalasut sineriammi angalanissaanut periarfissat ajortumik eqqorpai, tamatumalu kingunerisaanik Arctic Umiaq Linep billitsimut akigititai qaffammata siusinnerusukkut ilaasartut Air Greenlandimit takuss billitsit atorlugit angalasalersimapput, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Nassuiaavoq Sarfaq Ittummut billitsit akisunerulersimasut, nioqutissanik taartissanillu akit assigalugit, ikummatissaq aamma qaffalluni.

Nanortalik 1150 missaannik innuttaqartoq Air Greenlandip qulimiguuliinit kiffartuunneqarpoq, sumiiffimmi Disko Line aamma angalasarluni.

Uummannaq 1400 missaannik innuttaqartoq Air Greenlandip qulimiguuliinit sullinneqarpoq, timmisartoq Dash 8 aamma Qaarsut Upernaviullu mittarfiinut angalasarluni.

– Ukioq manna Sarfaq Ittuk sumiiffinnut taakkununga tikittalerpoq ilaasinnasullu killeqarput. Siusinnerusukkut Air Greenlandip angalasut tamaasa ilaasorisarpai.

Angallavitta nutaap kinguneraa illoqarfinit mittarfeqartunit soorlu Paamiunit, Maniitsumit, Sisimiunit, Aasiannit immaqalu aamma Qaqortumit ilaasussat annaaneqarnerat, sumiiffinnut taakkununga umiarsuup tikinnissaa akuttunerulermat, taamaattumik angalasut Air Greenlandimik angalarusunnerullutik, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Arctic Umiaq Line taamaatinneqarsinnaasoq

Arctic Umiaq Linemik kiffartuussinissamik isumaqatigiissut 2025 naanissaanut atuuppoq, ingerlatseqatigiiffillu maannakkorpiaq Namminersorlutik Oqartussanik isumaqatigiinniarpog, nutaamik kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqassanersoq imaluunniit maannakkut atuuttoq 2027-mut sivilsorreqassanersoq.

– Maannakkorpiaq suliassat pingaarnersaraat kiffartuussinissamik isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiinniarnit, maannakkullu kiffartuussinissamik isumaqatigiissut 2027-mut sivilsorreqassanersoq. Aqqu tip nutaap takinerusoq attaneqassava imaluunniit angalaffigisartakkamut uteqqissaaqut, Arctic Umiaq Line pilersinneqarmalli atorreqarsimasumut. Nuummiut nalunngilaat umiarsuaq marlunngornikkut tulakkaangami kujammut ingerlaqqittartoq, tallimannornikkullu tulakkaangami avannamut ingerlaqqittartoq, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Nuummi Ilulissanilu mittarfissuassanut milliardiikkaanik aningaasaliisoqarsimavoq, Albatros Arctic Circle Air Greenlandimik isumaqatigiissuteqarluni 2025-mi timmisartorsuaq sapaatik akunneranut marloriarluni mittassalluni taamaalilluni angallanneq allanngorluni. Taamaattumik naalackersuermik suliaqartut aalajangersinnaavaat Arctic Umiq Linemik kiffartuussinissamik isumaqatigiissut unitsinneqassa-soq.

– Naalackersuermik suliaqartut aalajangersinnaavaat maannakkut kiffartuussinissamik isumaqatigiissut 2025 naanissaanut atuuttoq atorunnaassasoq, taamaalilluni Arctic Umiq Line taamaatinneqarluni, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Naatsorsuutigaa kiffartuussinissamik isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiinniarnertit oktobarip naanerani taamaatissasut, aalajangerneqassallunittaag Sarfaq Ittuup angalasarnissaa siunissaalu.

– Naalackersuermik suliallit aalajangissavaat siunissami ilaasunik angallassineq marloqiusaasarnersoq imaluunniit siunissami angallanneq ataasiinnarmik tunngaveqassanersoq. Arctic Umiq Line taamaatinneqassappat Qeqertarsuatsiaani, Arsumi qulimiguulinnut mittarfinnut aningaasaliisoqassaag Kangaamiunullu timmisartorneq isumannaarneqarluni. Allatut aaqqiinermi imaatigut assartueriaatsit allat isumaliutigineqartariaqarput, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Siunissamut takorluukkat tallimat

Nalunaarusiaq Inatsisartunut tunniunneqarsimavoq siunissami 2025 (Arctic Umiq Line), kingornagut sinersorluni angalanermut siunissami takorluukkanik imaqartoq, taannalu Aningaasaqarnermut Naalackersuisumit Erik Jensenimit (S) juulimi saqqummersinneqarluni.

Matumani maannakkut angallannerup aaqquissuunera allaserineqarsimavoq mittarfeqarluni qulimiguulinnullu mittarfeqarluni, talittarfeqarluni, kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarluni, Arctic Umiq Linellu pilersaarutai aningaa-

saliinissamullu pisariaqartitsinera nalilerneqarluni, ilaatigut siunissamut takorluukkat assigiinngitsut tallimat isiginiarneqarlutik: 2025 kingorna Arctic Umiq Linep taamaatinnissaa, ingerlaannarnissaa, nutarternissaa, imaluunniit ineriartortoqarluni nutarterisoqarlunilu, umiarsuarmik attartornissamut aningaasaliisoqarluni.

Nalunaarusiami Arctic Umiq Linemik innersuussutigineqarpoq, Arctic Umiq Line attaveqaasersuutitut pingaaruteqartutut isigineqassanersoq, Namminersorlutillu Oqartussat aningaasaliinissamut piumassuseqarlutik, kiffartuussinissamillu isumaqatigiissut naleqquttoq neqeroortugalugu, aallaqqaammut allanngorani ingerlanneqarluni, umiarsuarmillu pioreersumik piffissami sivirusi umiarsuarmik attartornissaq sulisutigineqarluni, kingornalu nutarnerilluni Arctic Umiq Linellu piorsarlugu, 2030-milu nutaamik umiarsuarsilluni.

– Isumaqarpunga misissorneqaaqqaassasoq mittarfiit nutaat qanoq siunissami angalasut pissusilersornerannut sunniuteqassanersut, siunissamilu qanoq nunap iluani angalasoqarniarnersoq. Nuummilu mittarfissaq nunatsinnut nunatsinniillu angalasut Nuummut mittarlutik, sineriaallu sinneranut siammarlutik, takussallugu pissanganassaaq, qanoq angalaqqikkusussanersut, Air Greenlandimillu angalaannarnissaq toqqassaneraat, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq, naalackersuinnikkullu oqaluuserineqarnissaa kajumissaarutigalugu, siunissami angallanneq qanoq ittuussanersoq pillugu, aamma aappaagu Inatsisartunut qinersinissamut atatillugu.

– Air Greenlandip angalasut sullissinnaavai, inuiaqatigiilli sunut akissaqarpat? Marloqiusamik aallaaveqarluni angallanneq attatissavarput, taamaalilluta umiarsuaq nutaag millionilikkaanik pingasunik kisitsisitalinnik akeqartoq avaqqussinnaanatigu, Sarfaq Ittuk ukiunik 32-nik pisoqaassuseqarmat, ukiullu tulliuuttu marluk-pingasut iluanni taarsertiaqarluni, Taitsiannguaq Olsen oqarpoq.

Fåreholderformand om erhvervets udfordringer: - Vi kan altid overvinde dem

Af: Julie Aka Wille, journalist

Der skal arbejdes på at få flere ind i fåreholdererhvervet, og det vil formanden for fåreholderforeningen gerne kæmpe for.

- Fåreholderi er en stor del af vores kultur i Sydgrønland, og erhvervet giver også arbejdskraft, siger Suulut Hansen, der er formand for Savaatillit Peqatigiiffiit Suleqatigiissut.

Der bliver i disse år færre fåreholdere, og den tendens vil højst sandsynligt fortsætte de næste par år.

Sådan fortæller formand for Savaatillit Peqatigiiffiit Suleqatigiissut (SPS), på dansk De Samvirkende Fåreholderforeninger, Suulut Hansen, da Sermitsiaq besøger ham i hans hjem og gård i Qassiarsuk.

- Men jeg tror og håber også på, at situationen for fåreholdere nok skal vendes til det positive, siger Suulut Hansen. Det skal ifølge formanden ske ved mere dialog og ved at give flere muligheder til fåreholderne.

- På den måde kan vi få flere fåreholdere. Hvis vi skaber debat og opmærksomhed og snakker godt om at være fåreholder, i stedet for at være stille og ikke snakke højt om vores forhold, så vil der automatisk komme flere, siger Suulut Hansen, der har siddet i bestyrelsen fra 2011 til 2017, før han sidste år blev valgt til formand for SPS.

I Naalakkersuisuts strategi for landbrug fra 2021 beskrives det, at fåreavlen de senere år har været i nedgang, fordi der ikke har været nogen til at overtage fåreholderstederne efter de tidligere avlere.

Hold liv i erhvervet

Der er stor grund til at kæmpe for at bevare fåreholdererhvervet, svarer formanden, da han bliver spurgt, hvorfor man skal holde liv i fåreholderiet, hvis antallet af fåreholdere er nedadgående.

- Fåreholderi er en stor del af vores kultur i Sydgrønland, og erhvervet giver også arbejdskraft. Fåreholdere har turisme ved siden af, som også skaber stor værdi.

- Vi har en stor grund til at holde liv i fåreholdererhvervet, siger Suulut Hansen.

Hvis fåreholderiet stopper, spår han, at Qassiarsuk og de omkringliggende fåreholdersteder og bygder, højst sandsynligt vil lukke. Der er i dag omkring 35 fåreholdere i Sydgrønland, oplyser Kommune Kujalleq.

- For 1000 år siden gjorde nordboerne vores område klar til landbrug ved at fjerne sten og bygge det fundament, som vi bygger videre på i dag. Det fundament kan folk også gøre brug af om yderligere 1000 år, siger Suulut Hansen.

Uddannelse er vigtigt

Professor: Forandringer og uforudsigelighed skaber bekymring.

Denne sommer har et forskerhold fra University of Lapland Research Portal besøgt flere får- og rensdyrfarme i Sydgrønland for at undersøge, hvordan klimaforandringer kan påvirke landbruget. Forskerne har allerede besøgt landbrugsgårde i Finland, Sibirien og Norge, hvor det har vist sig, at klimaforandringer blandt andet fører til kraftigere regn, som får jorden til at fryse oftere til is, hvilket skaber problemer for landbruget.

Det fortæller Bruce Forbes, der er forskningsprofessor ved universitetet i Finland, til Sermitsiaq.

- Vi er i Grønland for at undersøge, om tendensen er den samme som i de andre lande. Vi er blot udefrakommende besøgende, så det er vigtigt at få fåreholdernes egne beretninger.

- Det, vi hører, er, at vejret er blevet mere uforudsigeligt, og at det er svært at forudsige, hvad der vil ske. Snestormen sidste år er et godt eksempel på netop den uforudsigelighed, siger Bruce Forbes.

Forandringerne og uforudsigeligheden skaber bekymring blandt dem, der lever af naturen, da det er uden for deres

kontrol, fortæller forskningsprofessoren.

Foreningen kæmper for adskillige sager inden for fåreholderi og landbrug, fortæller den nye formand, men den vigtigste opgave, er at komme til enighed om priser på fårene, som fåreholderne giver til Neqi A/S.

- Når fåreholderne sælger et kilo lammekød til 55 kroner til Neqi, så kan kødet blive solgt for det firedobbelte i dagligvarebutikkerne. Det giver selvfølgelig anledning til spørgsmål både fra forbrugerne, som ikke forstår de høje priser, og fra os i landbruget, for hvor ender fortjenesterne henne, siger Suulut Hansen og fortsætter:

- Vi har brug for en snak om, hvornår og hvordan fårene skal komme til slagteriet, men den vigtigste opgave for os er økonomien i landbruget.

Suulut Hansen er opvokset på gården i Qassiarsuk, og efter at have afsluttet sin uddannelse i 2004 vendte han tilbage. Dengang var hans forældre fåreholdere på stedet, og Suulut og hans kæreste hjalp til, før de overtog gården og fårene i 2010. Suulut Hansen mener, at det er vigtigt at lære om fårehold fra barnsben.

- Sådan som snakken går mellem fåreholdere, så er noget af det vigtigste for de kommende fåreholdere, uddannelse og praktisk erfaring. Det er vigtigt at kunne tage ansvar og lære om fåreholderiet allerede fra barnsben. Det hele handler om, at man kan være selvstændig og tage ansvar, siger

han.

Altid betinget af vejret

I en klimaredegørelse for landbruget i Sydgrønland peges der på, at temperaturen kommer til at stige, og at det er om vinteren, at temperaturen vil stige mest.

- Endelig viser redegørelsen, at vejrvariationerne fra år til år bliver større i fremtiden, står der i redegørelsen.

I november faldt der enorme mængder sne i Sydgrønland, som sneede hundredvis af får inde på fjeldene. Normalt begynder det først at sne sent på vinteren i Sydgrønland, så derfor havde nogle fåreholdere stadig ikke fået sine får ind i staldene. Suulut Hansen kalder situationen sidste år for ekstraordinær, men maner alligevel til ro, når spørgsmålet angående klimaforandringer og deres konsekvenser for landbruget, kommer på banen.

- Fåreholdere har altid været betinget af vejrforhold. I midten af 1960'erne var der 48.000 får og efter en dårlig vinter, var der 20.000 mindre får bare på en vinter. I 1976 og senere 1992 var der dårlige vintre, så sidestillet med de hændelser, så er 2023 november en meget lille hændelse, siger Suulut Hansen.

Overvinder alle udfordringer

Klimaforandringerne er dog noget, som Suulut Hansen tænker over.

- Der er selvfølgelig altid udfordringer som fåreholder, herunder klimaet, så jeg tænker over det, når vintersæsonen har været speciel og hård, siger han.

Men fåreholdere har altid lidt tab i større eller mindre omfang, og alligevel overkommer de dem, fortæller Suulut Hansen, som understreger, at man selvfølgelig stadig skal gøre sit for at mindske tabene og konsekvenserne.

- Jeg vil gerne understrege, at fåreholdere overkommer udfordringerne, og det har de altid gjort, og det vil vi blive ved med.

OLIECOMPAGNIET ApS

Telefon 64 21 80 • Mail: ph@olie.gl

Åbningstider

Mandag - Fredag	08.00 - 17.00
Lørdag	08.00 - 13.00
Søndag	08.00 - 12.00

Derefter betjening via automat

Udbringning sker i alle hverdage mellem 08.00 - 17.00
Bestilling til udbringning samme dag skal ske inden kl. 14.00

PALBY-mi niivertoq

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut: Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinneq annertoq naammassineqassaaq

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut qinigaaffimmi matumani kingulleq pingasunnormat saqqummiunneqarpoq.

Aningaasaqarnermut naalakkersuisup Erik Jensenip 2025-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut saqqummiup-paa. Akileraarutitigut annertuumik ilanngaaserinikkut akileraartarnermut aaqqissuusseqqinnermik siunnersuut ersersit-sivoq, maanna pisortat aningaasaqarnerannut ilanngunneq-artussanngukkanik.

Siunnersuut "Piujuartitsisumik ineriartorneq aaqqissuusseqqinnerillu pisariaqartut inuuniarnikkut oqimaaqatigiissit-sisut"-mik Naalakkersuisut qulequtserpaat.

Siunnersuut "Naalakkersuisut naalakkersuinikkut marloqiusamik anguniagaqarnissaannut" tapersiissaaq:

"Aningaasaqarnikkut killiliussamik ineriartortoqarnissaanut siuarsaaffiusumik pilersitsinissaaq, tassungalu peqatigitillugu ineriartornerup taassuma piujuartitsiffiunissaa inuunikkullu naapertuuttoqarnissaata qulakkeernissaaq."

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut annertuvoq, tassani mi nunatta karsiata ukiumi aggersumi aningaasartuutissai sukumiisumik allaatigineqarput. Aningaasartuutit katillugit 8,4 milliardit koruuniunissaaq naatsorsuutigineqarpoq.

Isertitat 8,5 milliardit koruuniunissaaq missingersuutigineqarpoq, taamaalilluni missingersuutigineqartut 99 millionit koruuninik sinneqartooruteqassapput.

Naalagaaffimmit tapiissutit 4,45 mia. kr.

2025-mi naalagaaffiup tapiissutai 4,45 milliardit koruuniusapput, tassa isertitat tamarmik affaat sinnilaarlugu.

Tusagassiortunik katersortitsinermi Erik Jensen oqarpoq avataanit isertitanit isumalluutit annikillissarnissaaq Naalak-

kersuisut kissaatigigaat. Tamassuma saniatigut Naalakkersuisut kissaatigillunnarpaat danskit naalagaaffiannit oqartussaaffiit amerlanerusut Kalaallit Nunaannit akisussaaffigineqalernissaaq.

- Taamaammat aningaasanik isaatitsissutinik nutaanik pisariaqartitsivugut. Aammali periarfissap aappaat tassaavoq, maanna aningaasartuutaasut ikilisarnerneqartariaqartartut, Erik Jensen oqarpoq.

Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinneq 367 millionit koruuninik akeqartoq

Siunnersuummi suliniutit arlallit Naalakkersuisut ilanngukusutaat erseqqissarneqarput.

Akisunerpaq maluginiarnarnerpaarlugu tassaavoq akileraartarnermut aaqqissuusseqqinneq partiit naalakkersuisoqatigiit IA-p Siumullu akornanni politikkikkut isumaqatigiissutigineqarsimasooq.

Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinnermi ilaatigut inummumut akileraarutit ukiumut 12.000 koruuninik qaffannissaa, 48.000 koruuninut 60.000 koruuninut, ukiumi isertitaqarfiusumi 2025-mit atuutilersussaaq, ilanngunneqarpoq.

- Tamanna akileraartartunut inummumut ilanngaata qaangerlugu isertitsisartunut tamanut ukiumut 4.320- 5.280 koruuninut akornanni akileraarutitigut oqilisaanneqarnermik kinguneqartussaavoq, siunnersuummi nassuiarneqarpoq.

Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinneq katillugu ukiumut 367 millionit koruuninik akeqassaaq. Sulisoqarnermut akit-suutit 127 millionit koruuninik qaffanneratigut ilanngaatinillu aalajangersimasunik 3 millionit koruuninik nalilinnik atorunnaarsitsinikkut aningaasat pissarsiarineqassapput.

Sinneqartoorutit atorineqartut

Nunatta Karsiata sinneqartoorutai naatsorsuutigineqarsima-

sut ikilisinnerisigut ukiumut 237 millionit koruunit pissar-siarineqarsinnaapput:

- Ukiuni makkunani aalisarnermit qaffasissunik isertitaqar-neq suliffissarsiortullu ikinneri il.il. eqqarsaatigalugit, ukiu-ni kingullerni nunatta karsiata naatsorsuutaani aningaasa-nullu inatsisini malunnarluartunik sinneqartoortoqartarpoq.
- Tamannalu akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermi sin-neqartoortit taakku aaqqissuusseqqinnermi aningaasaler-suinermit toqqammavittut atorneqarnissaasa naleqquneri politikikkut aallaavigineqarpoq, aningaasalersuineq pillugu Naalakkersuisut allapput.

Peqqinnissamut namminerlu piumassuserinngisaminnik meerartaarsinnaanngitsunut aningaasat amerlanerusut Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinnerup saniatigut siun-nersuut aamma allanik arlalinnik suliniutinik imaqarpoq. Peqqinnissamut immikkoortumi aningaasanut inatsimmi ukiuni sisamani 2024-mi peqqinnissamut 31,6 millionit koruunit immikkoortinneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. 2025-mi misissuinerlut katsorsaanernullu nuna tamakkerlu-gu iliuusissatut pilersaarutinik immikkut suliaqarnissaq siu-nerartalugu kiisalu nunani allamiunut akuersissutisiortarnisamut Nunatta Nakorsaaneqarfia pitsanngorsarneqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut nammeneq piumassuserinngisaminnik meerartaarsinnaanngitsut peqqinnissaqarfiup ataani katsor-sarneqartarnissaannik aalajangersimasumik neqeroorummut ukiumut 8,7 millionit koruunit siunnersuutigineqarput.

Tusaanngamut aningaasaliissutinik qaffaangaatsiarneq Utoqarnut inatsissisatut siunnersuut nutaaq ukiumut 6 mil-lionit koruuneqartassasoq naatsorsuutigineqarpoq, inatsisil-lu 2025-mi juulip aallaqqaataani atuutilernissaa naatsorsuu-tigineqarmat, 2025-mut 3 millionit koruunit immikkoortin-neqassapput.

Oqarasuaatikku siunnersuisarfimmu Tusaannga-mut anin-gasaliissutit 7,5 millionit koruuninik qaffanneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq, taamaalillutik katillugit 11,6 mil-

lionit koruuniussallutik.

- Taamaalilluni Tusaannga ingerlalluortoq nuna tamakkerlu-gu siunnersuinermit katsorsaanermillu qitiusoqarfimmik pilersitsinissamik Naalakkersuisut qanittumi aalajangerne-rannut atassuteqarpoq, siunnersuut pillugu Naalakkersuisut allapput.

Innarluutilinnut inatsit nutaaq 2025-mi 6,4 millionit koru-uneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, aalisarnermullu inat-simmu akuerineqareersumut ukiut aningaasanut inatsiseq-arfiusut sisamat ingerlaneranni tassunga katillugit 9,5 mil-lionit koruuninik immikkoortitsisoqarnissaa siunnersuuti-gineqarpoq.

Imermut assersuutissaq immikkullu ilisimasalinnik suleqatigiissitaq

Suliniutit taaneqartut saniatigut Naalakkersuisut suliniutit arlallit aningaasaliiffigineqarnissaat kissaatigaat. Ilaatigut makkuusut:

Ilulissani imersuaqarfiup nuunneqarnissaanut atatillugu imermut assersuutissap nutaap pilersaarusiortiginissaanut 2 millionit koruunit.

Upalungaarsimanermit immikkoortup annertusarneqarnera-nut 4,8 millionit koruunit.

Spiralilersuinermit suliamut atatillugu misissueqqittussanik immikkut ilisimasalinnik suleqatigiissitamik pilersitsiner-mut 0,7 millionit koruunit.

Aningaasaqarnermit naalakkersuisoq Erik Jensen (S) siun-nersuummik Inatsisartuni partiinik isumaqatiginninniute-qassaaq.

Stine Egede: kommunens overforbrug skyldes anbragte børn

Økonomiudvalget opdagede i maj, at der manglede 20 millioner i kommunekassen. Og nu tager borgmesteren ansvaret på sig - sådan da.

20 millioner. Så meget mangler der i Kommune Kujalleq kasse lige nu. Kommunen har nemlig glemt at betale A-skat i over tre måneder.

Og selvom det var hele økonomiudvalget, som blev overrasket, da de i midten af maj opdagede at de manglede at betale skat, så tager borgmester Stine Egede nu det fulde ansvar på sig:

- Det er selvfølgelig beklageligt, at vi er nået dertil. Men altså, jeg tager ansvaret på mig, siger hun.

Anbragte børn bærer ansvaret

Men selvom borgmesteren altså tager ansvaret på sine skuldre, så mener hun alligevel at problemet skyldes anbragte børn:

- Der er for mange børn, der bliver anbragt uden for hjemmet. Desuden er det meget dyrt for kommunen, at vi er nødt til at søge hjælp hos andre kommuner, for at løse situationen.

Måske derfor mener Stine Egede heller ikke, at hende og økonomiudvalgets forglemmelse bør have konsekvenser for hende.

Læs også Manglende skattebetaling i Kujalleq under Demokraatit - hvor er pengene blevet af?

Hun bliver i borgmesterstolen, mens der altså ikke bliver fyldt flere ud rundt omkring i kommunen ihvertfald resten af året:

- Jeg har taget ansvaret på mig, så

jeg bliver selvfølgelig siddende og jeg følger mit arbejde til dørs. Jeg kommer ikke til at vaske hænder og jeg kommer ikke til at flygte fra det hændte, siger hun.

Manglen på millioner vil ikke mærkes

Hun lover dog, at manglen på de mange millioner ikke umiddelbart kommer til at kunne mærkes for kommunens borgere.

- Jeg har svært ved at se... hvordan skal jeg sige det... at det kommer til at få konsekvenser for borgerne.

- Den eneste forskel er nu, at der er yderligere stramninger. De gældende stramninger bliver bare yderligere stramme. Men jeg kan ikke forestille mig, at stramningerne for indflydelse på betjeningen af borgerne.

Hvis borgerne i Kommune Kujalleq alligevel - stik mod Stine Egedes formaninger - frygter for fremtiden, så kan de godt begynde at se frem til mere af det samme.

For ifølge Stine Egede kommer stramningerne også til at fortsætte i 2025:

- Der blev et slæk på stramningerne når året slutter, men jeg tror, vi fortsætter den stramme linje, som vi indførte i 2021.

Politi:

Vi har stort fokus på at stoppe hvidvask fra narkohandel

Handel med narkotika giver kontanter i omløb, som bliver forsøgt gemt for myndighederne. Derfor glæder politiet sig over store indsats hos toldmyndighederne over for smuglere.

Det er stadig hash, som udgør den største del af den narkotika, som bliver smuglet ind over grænsen til Grønland.

Narkotika skjult i kufferten, i mavesækken eller sågar i endetarmen

Det er blot nogle af de gemmesteder, toldmyndighederne har fundet narkotika hos personer, som rejser ind i Grønland.

Det skal en ny handleplan mellem told- og skattemyndighederne i Grønland og Danmark nu være med til at sætte mere ind over for.

Og det glæder Lars Bjerregaard, vicepolitiinspektør og linjechef for efterforskning hos Grønlands Politi.

For toldmyndighederne er de første, som møder en narkosmugler efter ankomst til landet, før politiet bliver inddraget.

- Jo bedre og større samarbejde vi har med toldfunktionen i Grønland og i Danmark, desto mere effektive er vi, siger Lars Bjerregaard.

I perioden fra 2020 til 2023 er der i Grønland blevet beslaglagt 276 kilo hash og 12,5 millioner kroner i kontanter.

Mængden af narkotika, som bliver smuglet ind i landet, er ikke markant større eller mindre i dag end for fem-ti år siden.

Til gengæld ændrer typen af narkotika sig, siger Lars Bjerregaard.

- Tidligere har det stort set kun været hash. Og hash udgør også stadig langt, langt den største del af den narkotika, som kommer. Men det vi ser efterhånden en større mængde hårdere stoffer, der kommer ind, primært kokain og amfetamin.

Mere organiseret narkohandel

Den nye handleplan betyder blandt andet, at toldmyndighederne herhjemme og i Danmark udveksler mere viden og erfaring om indsmugling af narkotika.

Samtidig skal myndighederne i endnu højere grad end i dag bruge teknologi og data til at opdage indsmuglingen og opklare, hvem der står bag.

Det er der nemlig ikke et stort-hvid billede af. Men hovedparten af narkoen kommer fra Danmark.

- Vores indtryk er, at der er sket en øget organisering af salget af narkotika i Grønland, siger Lars Bjerregaard og tilføjer:

- Og vores klare fornemmelse er, at det er nogle af de eksisterende bande-grupperinger, der står bag den del af indsmuglingen af narkotika til Grønland.

Også her i landet er der grupper, som organiserer indsmuglingen, mens en hel del af smuglertilfældene bliver lavet af enkeltpersoner, som håber på en hurtig og stor fortjeneste.

Stort fokus på hvidvask af narkopenge

For lykkes det at komme forbi tolden i lufthavnen, på havnen eller på anden vis få euforiserende stoffer ind i landet, er der gode penge i det.

Penge, som dog skal bruges for at undgå, at politiet og skattemyndighederne opdager dem.

For narkotikahandlerne er Grønland - i hvert fald på papiret - et muligt sted at skjule pengene på, fordi vi stadig bruger fysiske kontakter mange steder.

- Grønland har en forholdsvis stor kontant økonomi, hvor man kan betale for varer og ydelser kontant. Det er en måde at bruge kontante penge tjent ved kriminalitet. Vi ser også andre måder at hvidvaske penge på, f.eks. ved udfærdigelse af falske fakturaer, siger vicepolitiinspektør Lars Bjerregaard.

Derfor er et øget samarbejde mellem toldmyndighederne på tværs af Nordatlanten og i samarbejdet med politiet kun positivt, mener han.

Den nye handleplan blev underskrevet af naalakkersuisoq for finanser og skatter, Erik Jensen (S), og den danske skatteminister Jeppe Bruus i Nuuk tidligere denne uge.

Savaatillit siulittaasuat inuussutissarsiummi ilungersunartut pillugit: - Qaangersinnaajuarpavut

All: Julie Aka Wille, tusagassiortoq

Savaatillit inuussutissarsiortut amerleriarnissaat sulissuti-gineqassaaq, siulittaasullu taanna sukataarutigerusuppaa.

- Savaateqarneq Kujataani kulturitsinnut annertuumik ilaa-voq, inuussutissarsiullu aamma suliffissaqartitsivoq, Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut siulittaasuat, Suulut Hansen oqarpoq.

Ukiuni makkunani savaatillit ikiliartorput, taamatullu pisoqarnera ukiuni marlussunni tulliuuttuni ingerlaannassa-voq ilimanarluinnarpoq.

Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut (SPS) siulittaasuat, Suulut Hansen, Sermitsiaq Qassiarsummi angerlarsimaffia-nut savaaveqarfiutaanut pulaarmat taama oqaluttuarpoq.

- Kisianni savaatiliuteqarfinni pissutsit pitsaasumut mumi-sinneqarumaartut isumaqarpunga aamma neriuteqarpunga, Suulut Hansen oqarpoq.

Siulittaasup oqarnera naapertorlugu tamanna oqaloqatigiin-nerunikkut aamma savaatillinnut amerlanerusunik periarfis-saqartitsinikkut tamanna pissaaq.

- Taamaaliornikkut savaatillit amerlanerulersissinnaavavut. Oqallinnermik aamma soqutiginnilersitsinermik pilersitsi-gutta aamma nipaaginnarata nipituumik savaateqarneq pit-saasumik oqaluuserigutsigu nammineq amerliartussapput, Suulut Hansen, siorna SPS-imi siulittaasutut qinerneq-anginnermini 2011-mit 2017-mut siulersuisunut ilaasortaa-soq taama oqarpoq.

Naalakkersuisut nunalerineq pillugu periusissiaanni 2021-

meersumi, savaatiliuteqarfiit savaateqarsimasunit kingoraar-sisussaqanginnera pissutigalugu savaateqarneq ukiuni kin-gullerni kinguariatortiusoq nassuiarneqarpoq.

Inuussutissarsiut attanneqarli

Savaateqarnermik inuussutissarsiutit attanneqarnissaata ilungersuutigineqarnissaanut pissutissaq annertuvoq, savaa-tillit ikiliartorneranni savaateqarnerup soq attanneqarta-riaqarnera pillugu siulittaasoq aperineqarnermini akivoq. - Savaateqarneq Kujataani kulturitsinnut annertuumik ilaa-voq, inuussutissarsiullu aamma suliffissaqartitsivoq.

Savaatillit saniatigut takornariartitsinermik ingerlataqarput, taannalu aamma annertuumik naleqalersitsisarpoq.

- Savaateqarnermik inuussutissarsiutit attanneqarnissaanut annertuumik pissutissaqarpugut, Suulut Hansen oqarpoq. Savaateqarneq unissappat, Qassiarsuk eqqaanilu savaatileq-arfiit aamma nunaqarfiit matunissaat ilimanarluinnartoq siulittuutigaa. Kujataani ullumikkut savaatillit 35-t missaan-niipput, Kommune Kujalleq ilisimatitsivoq.

Professor: Allanggornerit aamma nalorninartut ernu-malersitsisarput

Ilisimatusartoqatigiit University of Lapland Research Portalimeersut aasaanerani matumani Kujataani savaateqar-fiit aamma tuttuuteqarfiit arlallit tikeraarpat, silap pissusia-ta allanggoriartornerata nunalerinnermut qanoq sunniuteqar-sinnaanera misissoriartorlugu. Ilisimatusartut Finlandimi, Sibirienimi aamma Norgemi nunaateqarfiit tikeraareerpat, taakkunanilu silap pissusiata allanggoriartornera siallertar-nerulernerani kinguneqartoq paasineqarpoq, tamatumalu

nuna qerinerulersittarpaa, nunalerinermullu annertuumik ajornartorsiortitsisartog.

Finlandimi universitetimi ilisimatusartog professori, Bruce Forbes, Sermitsiamut taama oqaluttuarpoq.

- Nunani allanisulli Kalaallit Nunaanni taamatut pisoqarner-soq misissorniarlugu tamaaniippugut. Avataanit tikeraar-tuinnaavugut, taamaattumik savaatillit nammineq oqaluttua-at ilanngutissallugit pingaaruteqarpoq.

- Silap qanoq innissaa nalorninarsigaluttuinnartog tusarpar-put, qanorlu pisoqarnissaa siulittuutigissallugu ajornarpoq. Siorna nittaalartalimmik anoreruarnera nalunartumut tas-sunga takussutissaalluarpoq, Bruce Forbes oqarpoq.

Allanngoriartornerit aamma siulittoruminaatsut pinngortita-mik inuussutillit akornanni ernumalersitsipput, tassami tamakku aqussinnaannginnamikkit, ilisimatusartog profes-sori oqaluttuarpoq.

- Ukiut 1000-t matuma siorna qallunaatsiaat sumiiffipput ujaqqanik pii-aallutik aamma toqqavissiorlutik piareersarpa-at, tamannalu ullumikkut nangillugu suliaqarfigaarput. Taanna toqqavik aamma inuit suli ukiuni 1000-ni atorsin-naavaat, Suulut Hansen oqarpoq.

Ilinniartitaaneq pingaaruteqarpoq

Peqatigiiffik savaateqarnerup aamma nunalerinerup iluani sulianik arlalinnik anguniagaqarpoq, siulittaasoq nutaaq oqaluttuarpoq, kisianni savaatillit savat Neqi A/S-imut tuni-sagaasa akiisa isumaqatigiissutiginnissaat suliassani pingaar-nerpaavoq.

- Savaatillit savaaqanik Neqimut kiilumut 55 koruuninik akilerlugit tunisaqaraangamik, neqi niuertarfinni sisama-riaataanik akisunerusumik tunineqarsinnaasarpoq.

Tamannalu pisisartut tungaannit soorunami apeqquuserneq-arpoq, akit qaffasissut paasisinnaannginnamikkit, uagullu nunalerinermi, tassami iluanaarutit sumut pisarpata, Suulut Hansen oqarpoq, nangillunilu:

- Savat piffissap qanoq ilinerani aamma qanoq toqoraavin-nut tunineqartassanersut oqaluserinissaa pisariaqartippar-put, kisianni nunalerinermi aningaasaqarneq uagutsinnut pingaarnerpaavoq.

Suulut Hansen Qassiarsummi nunaateqarfimmi peroriartor-poq, ilinniakkanilu 2004-mi naammassinerata kingorna uteqqippoq. Taamanikkut angajoqqaavi sumiiffimmi savaa-tiliupput, Suulut aappanilu savaatileqarfik aamma savat tigunnginnerini ikiuuttarsimapput. Meeraanermiilli savaa-teqarneq pillugu ilinniarnissaq pingaaruteqartog, Suulut Hansen isumaqarpoq.

- Savaatilinnngortussanut ilinniarneq aamma sulianik misilit-tagaqarneq pingaarnerpaasoq, savaatillit akornanni oqaatigi-neqartarpoq. Meeraanermi akisussaaffimmik tiguisinnaa-nerup aamma savaateqarneq pillugu ilinniarneq pingaar-uteqarpoq. Namminersorsinnaanermut aamma akisussaaffim-mik tiguisinnaanermut tunngavoq, taanna oqarpoq.

Sila apeqqutaajuaannartog

Kujataani nunalerinermi silap pissusia pillugu nassuiaammi sila kiatsikkiartussasoq, aamma ukiuunerani sila kissanner-paasassasoq oqaatigineqarpoq.

- Silap ukiumit ukiumut nikerartarnera siunissami annertu-nerulissasoq, nassuiaatip takutippaa, nassuiaammi taama allaqqasoqarpoq.

Kujataani novembarimi aperujussuarpoq, tassanilu savat hunnorjulikkaat qaqqani appussaapput. Kujataani nalingin-naasumik ukiuunerani kingusissukkut apisaraluarpoq, taa-maattumillu savaatillit ilaasa savaatitik nersutaasivinnut eqqussimangilaat. Suulut Hansenip siorna pisoq immikkut ittuunerarpaa, kisianni silap pissusiata allanngoriartornera-nut tamatumalu nunalerinermut kingunerlunnera pillugu apeqqummut tunngatillugu ernumaqqusinnngilaq.

- Savaatilinnut silap pissusia apeqqutaajuaannarpoq. 1960-ikkut qiteqqunneranni savat 48.000-inik amerlassuseqarput, ukiorluuneratalu kingorna 20.000-nik ikileriarsimapput. 1976-imi aamma kingusinnerusukkut 1992-imi ukiorluu-voq, taamaattumik pisunut taakkununga sanilliullugit 2023-mi novembarimi pisoq annikitsuarsuuvog, Suulut Hansen oqarpoq.

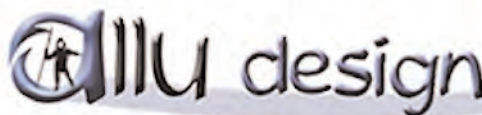
Ilungersunartut tamaasa anigortaraat

Silap pissusiata allanngoriartornera Suulut Hansenip eqqar-saatigisarpaa.

- Soorunami savaatillit ilungersunartoqartuaannarpoq, silap pissusia ilanngullugu, taamaattumik ukiuunera immik-kuullarillunilu artornarsimatillugu eqqarsaatigisarpa, taan-na oqarpoq.

Kisianni savaatillit annerusumik imaluunniit minnerusumik annaasaqartuarput, taamaakkaluartorlu anigortarpat, Suulut Hansen oqaluttuarpoq, taassumalu soorunami annaa-sat kingunerilu annikillisarniarlugit nammineq iliuuseqar-toqartassasoq naqissuserpaa.

- Savaatillit ilungersunartunik aniguisarnerat oqaatigerusup-para, taamaattuarsimapput aamma taamaattuassapput.

The logo for 'Allu design' features a stylized figure of a person standing on a globe, with the text 'Allu design' in a modern, sans-serif font to its right.

**Sydgrønlands
designbureau**

info@allu.gl
www.allu.gl

Sarfaq Ittuks passagertal halveret på et år

Arctic Umiaq Lines nye direktør er i forhandlinger med Selvstyret om en servicekontrakt, som vil være afgørende for Arctic Umiaq Lines fremtid

Arctic Umiaq Lines direktør, Taitsianguaq Olsen opfordrer til en politisk diskussion om, hvorvidt samfundet har råd til et tostrengt trafiksystem

Der er ikke mange, som vil sejle med Sarfaq Ittuk i år i forhold til sidste år. Arctic Umiaq Lines interne tal viser en halvering. Dette er en konsekvens af den nye rute, hvor skibet hver anden uge sejler en længere strækning mellem Uummannaq og Nanortalik.

- Det er ikke en succes, fordi rejsende til og fra Nanortalik og Uummannaq er meget få, og de rejsendes mulighed for at sejle med kystpassagerskibet er forringet i forhold til tidligere år. Konsekvensen er færre passagerer med ombord, siger direktør Taitsianguaq Olsen, der tiltrådte 1. juli.

Den nye rute har skubbet rejsende til at flyve med Air Greenland frem for at sejle med Sarfaq Ittuk.

- Den nye rute mellem Uummannaq og Nanortalik rammer passagerernes muligheder for at sejle langs kysten ret dårligt, og som følge af at Arctic Umiaq Lines billetpriser er steget, er tidligere passagerer begyndt at vælge at rejse med Air Greenlands takuss billetter, siger Taitsianguaq Olsen.

Stigende priser

Han forklarer, at priserne på Sarfaq Ittuks billetter er steget, ligesom forbrugerpriserne på varer og reservedele, brændstof også er steget.

Nanortalik, der har omkring 1150 borgere, serviceres af Air

Greenlands helikopter, hvor Disko Line også sejler passagerer til området.

Uummannaq, der har omkring 1400 indbyggere, beflyves af Air Greenlands helikopter, og Dash 8-flyveren kommer også til lufthavnene i Qaarsut og Upernavik.

- Sarfaq Ittuk begyndte at sejle i de områder i år, men det er begrænset, hvor mange der vil sejle med. Før var Air Greenland i stand til at tage alle rejsende med sig.

Konsekvensen af vores nye rute er, at vi har mistet passagerer fra byer med lufthavne, som Paamiut, Maniitsoq, Sisimiut, Aasiaat og måske også Qaqortoq, fordi der går længere tid mellem skibets anløb til de steder, og så vælger de rejsende i stedet at flyve Air Greenland, siger Taitsianguaq Olsen.

Arctic Umiaq Line kan blive afviklet

Servicekontrakten med Arctic Umiaq Line gælder til slutningen af 2025, og selskabet er lige nu under forhandlinger med Selvstyret, om hvorvidt der skal indgås en ny servicekontrakt, eller om den eksisterende skal forlænges til 2027.

- Den vigtigste opgave lige nu er forhandlingerne om servicekontrakten, og om den eksisterende servicekontrakt skal forlænges til 2027. Skal vi fastholde den nye rute med en længere strækning eller skal vi tilbage til den gamle rute, som har eksisteret siden Arctic Umiaq Line blev til.

Nummiut ved at når skibet anløber byen om tirsdagen, så sejler skibet videre sydover, og hvis den ankommer om fredagen, så vil den sejle videre nordpå, siger Taitsianguaq Olsen.

Der er blevet investeret milliarder i de nye internationale

lufthavne i Nuuk og Ilulissat, hvor Albatros Arctic Circle har indgået en aftale med Air Greenland om at atlantflyet skal lande to gange om ugen i Kangerlussuaq i 2025, som vil ændre trafikken. Politikere kan derfor vælge at stoppe med servicekontrakten til Arctic Umiaq Line.

- Politikerne kan vælge at den nuværende servicekontrakt, der udløber til slutningen af 2025 ender der, og så kan man vælge at afvikle Arctic Umiaq Line, siger Taitsianguaq Olsen.

Han forventer at forhandlingerne om servicekontrakten slutter til oktober, hvor der også skal tages stilling til Sarfaq Ittuks fremtidige sejlplan og fremtid.

- Det er helt op til politikerne om der i fremtiden skal være et tostrengt passagertrafiksystem, eller om der i fremtiden kun skal være enstrengt trafiksystem. Hvis Arctic Umiaq Line afvikles så vil det kræve investeringer i heliporte i Qeqertarsuaasiaat, Arsuk og sikre beflyvning af Kangaa-miut. Alternativt skal man tænke i andre transportsystemer til søs, siger Taitsianguaq Olsen.

De fem fremtidsscenerier

Inatsisartut har fået udleveret en redegørelse angående mulige fremtidsscenerier for kystpassagersejls efter 2025 (Arctic Umiaq Line), som naalakkersuisoq for finanser Erik Jensen (S) udgav i juli i år.

Her bliver den nuværende trafikstruktur beskrevet med lufthavnene og helikopterflyvepladserne, havnene, servicekontrakterne, de kommercielle ruter og en vurdering af Arctic Umiaq Lines planer og finansieringsbehov, herunder fem forskellige fremtidsscenerier: at Arctic Umiaq Line stopper efter 2025, at den fortsætter, moderniseres, eller at der sker en udvikling og modernisering, og alternativt til investering med leje af et skib.

Arctic Umiaq Line har i redegørelsen anbefalet, at Arctic Umiaq Line betragtes som en kritisk infrastruktur, og at Selvstyret er investeringsvilligt og tilbyder en tidssvarende

servicekontrakt, og at den i første omgang fortsætter i en uændret drift, og at der skal arbejdes på at langtidsleje et eksisterende skib, og at man derefter begynder en modernisering og udvikling af Arctic Umiaq Line, og at der i 2030 anskaffes et nyt skib.

- Jeg tror, at man først gerne vil se på, hvordan de nye lufthavne vil påvirke de rejsendes adfærd i fremtiden, og hvordan man fremover vil rejse internt i landet. Og med den kommende lufthavn i Nuuk, hvor rejsende til og fra Grønland lander i Nuuk, og skal spredes til resten af kysten, så er det spændende at se, hvordan de vil rejse videre, og om de fortsat vil vælge at rejse med Air Greenland, siger Taitsianguaq Olsen, der opfordrer til en politisk diskussion om, hvordan fremtidens trafiksystem skal være, også i forbindelse med valget til inatsisartut til næste år.

- Air Greenland kan bære passagererne, men hvad har samfundet råd til? Hvis vi beholder det tostrengede trafiksystem, så kan vi ikke komme uden om en trecifret millioninvestering i et nyt skib, da Sarfaq Ittuk er 32 år og slidt og står overfor en udskiftning indenfor de næste 2-3 år, siger Taitsianguaq Olsen.

Kujataani Asaasoq ApS Sydgrønlands Rengøring ApS

Postboks 527, 3920 Qaqortoq

Email: sydel3920@gmail.com • Mobil 49 31 32

asaaqqissaarnej, Sullissilluarnej
- Nuannisarnej Ipiitsoq

Professionel Rengøring, God Service
- En Ren Fornøjelse

Ilaqutariit Illuini aningaasarsif- finni ornittakkat meeqqanut sun- niuteqarluarput

Væresteder i familiehusene har positiv effekt til børn og unge

Meeqqanummi inuusuttunullu timersornikkut inuune- rissaarnikkullu peqqinnarnerusumik sunniuteqartoq paasineqarpoq.

Novembarip qaammataani 2022-mi Qaortumi meeqqanut inuusuttunullu ornittakkamik pilersitsisoqarpoq, kingornalu 2023-p aallartinnerani Narsami aamma Nanortalimmi ornittakkamik pilersitsisoqarluni.

-Ornittakkat aqutsisuinangaanniit paasitinneqarpugut ornittakkat meeqqanut inuusuttunullu pitsaasumik sunniuteqartitsimasut, ornittakkammi pilersinneqarneranniit meeqqat inuusuttullu pinerluuteqarniarnerat aserorterisarnerallu annikkilliassimasoq maluginiarneqarsimavoq.

Taarsiullugu amerlasuut peqqinnarnerusumik sammisartalersimapput soorlu timersornerulerlutik, atuariaqqittalerlutik imaluunniit ilinniagaqarnikkut ingerlariaqqillutik, Kommune Kujallermi Inunnut Isumaginninnermi Ingerlatsivimmi pisortaq, Nielsine Petersen taama oqarpoq.

Aningaasarsiffinni ornittakkat ullut 14-ikkaarlugit ammasarput. Aningaasarsiffinni tallimangornermi unnuklut qulingiluanit ammartarput sapaammilu ullaakkut qulinut matusarlutik.

Ornittakkat illoqarfinni tamani pingasuni meeqqanit inuusuttuniillu ornigarneqarluartarput, ilaatigut illoqarfinitamani katillugit meeqqat inuusuttullu 65-70-it tungaanut ornigussinnaasarlutik, agguaaqatigiissillugulu ornittakkami ataatsimi meeqqat inuusuttullu tallimat unnuisarput.

-Ilaatigut ornittakkat aqutsisuinit saqqummiivigineqarminnit paasivara meeqqat timersorneq atorluartaraat, taakkunanilu meeqqat ilaat arsarnermi pissartannorsimapput.

Taamaattumik ornittakkat pitsaasumik sunniuteqarsimasut takuneqarsinnaavoq, meeqqat inuusuttullu peqqinnarnerusumik inooriaaseqalermata, inuusuttullu amerlanerusut efter-

skolertiartalersimallutik Nielsine Petersen oqarpoq.

Kommunip sullissisuisa meeqqat inuusuttullu immikkut pisariaqartitsisut ornittakkanut attaveqarluarnerulersimasut maluginiarpaat.

Værestederne har haft en positiv effekt på børn og unge, da de fremmer en sundere livsstil gennem sport og uddannelse.

I november 2022 blev et værested for børn og unge åbnet i Qaortoq. Efterfølgende blev der åbnet væresteder i Narsaq og Nanortalik i begyndelsen af 2023.

- Lederne af værestederne har fortalt os, at de ser en god effekt, da de bemærker et fald i kriminalitet og hærværk blandt børn og unge. Mange begynder også at deltage i sundere aktiviteter som at gå i skole igen eller dyrke motion. Siger forvaltningschef for socialområdet i Kommune Kujalleq Nielsine Petersen.

Værestederne holder åbent hver 14. dag i lønningsweekender. De åbner kl. 21:00 om fredagen med mulighed for overnatning indtil kl. 10:00 søndag morgen.

Værestederne i de tre byer bliver godt udnyttet af børn og unge, og der kan være op til 65-70 besøgere på tværs af byerne. Gennemsnitligt overnatter fem unge hver gang.

- Under et oplæg fik jeg blandt andet at vide, at børnene er aktive i sport, og nogle har endda vundet mesterskabet i fodbold. Vi ser, at værestederne har haft en god effekt, da børn og unge har fået en sundere livsstil, og flere unge vælger at fortsætte på efterskole, siger Nielsine Petersen.

Kommunens ansatte bemærker desuden, at børn og unge med særlige behov har fået en tættere kontakt til værestederne.

Stine Egede: Meeqqat angerlarsimaffiit avataanut inissinneqartartut kommunep aningaasarliorneranut pissutaapput

Kommune Kujalliap karsia 20 millionit koruunik amigartoq aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap maajimi paasivaa. Tamannalu borgmesterip akisussaaffiginerarpaa – taamatupajaaq.

Kommune Kujalliap karsiata 20 millionit koruuningajannik amigarnera kommunimut ingerlalluatitsivallaamgilaq.

20 millionit koruunit. Kommune Kujalliap karsia taama amerlatigisunik maanna amigarpoq. Kommunimmi qaamatini pingasuni akileraarutini A-nik akiliinissani puigorsimavaa.

Akileraarutinit akiliinngitsoorsimaneq aningaasaqarnermut ataatsimiititaliami ilaasortat maajimi paasigamikku tamarfik tupaallaatigisaat, borgmesteri Stine Egedep akisussaaffiginerarpaa:

- Soorunami ajuusaarnarpoq tassunga killinnerput. Kisianna tassa akisussaaffik uanga tiguara, taanna oqarpoq.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissitat pissutaasut Pisoq borgmesterip akisussaaffigineraraluarlugu, taamaattoq ajornartorsiut meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnerannik pissuteqarnerarpaa:

- Meeqqat angerlarsimaffiit avataanut inissinneqartartut amerlavallaaqaat. Isumaginninneruttaa iluani kinguartooq-qarujussuarnitsinni allanik ikiorserneqartariaqarnerput sulusaqaqnginnatta ilinniarsimasunik nammeneq uagut nunatsinni allaninngaanniit ikiorserneqartariaqarnerput kommunimut akisoorujussuuvoq.

Borgmesterip aamma aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap akileraarutini akiliinngitsoortarsimaneq, Stine Egedep

imminerminut kinguneqartinneqartariaqarunangitsoq taanna isumaqarpoq.

Taannami borgmesteriunnassaaq:
- Soorunami akisussaaffik tiguinikuugakku issiaannassuunga aamma suliassaq naammassillugu suliarissavara. Uanga assannik errortuinaviangilanga aamma qimarratiginavi-angilakka pisut, taanna oqarpoq.

Millionit amigaataanerat malugineqassanngitsoq
Millionerpassuarnilli amigaateqarneq kommunimi innuttaasunit malugineqassanngitsoq taanna neriorsuivoq.

- Taamaattumik, sunniuteqarfissaat... qanoq oqassaanga... takujuminaatsippara sukut malunniuteqassanersoq.

- Allaanerussutigiinnarpaa massakut sukaterisoqaqqippooq. Sukaterinerit ingerlareernikuupput massakut sukerterinerit sakkortuseqqiinnarpagut. Taamaammatt innuttaasunik sullis-sinitsinni annertunerusumik sunniuteqartiginissaa takorpiarsinnaanngilara.

Aamma atuarukKujallermi innuttaasut: Naak taakku 40 millionit koruunit?

Kommune Kujallermi innuttaasut Stine Egedep neriorsuutaata akerlianik siunissami aarleqquteqassappata pissutis-saqarsinnaavoq.

Sukaterinermi 2025-mi suli ingerlaannassasoq Stine Egede oqarpoq.

- Ilimaginngilara, sakkukilleqqissapput kisianni 2021-mili sukannersumik ingerlatsinerput ingerlatiinnassagipput ilimagivara.

UNILLATSIARNEQ • PAUSE • UNILLATSIARNEQ

		8			9
1	9		5	8	3
4	3		1		7
4		1	5		3
	2	7		4	1
8			9	6	
7			6	3	
3			7		8
9	4	5			1

		4	8		
	6		7		1
7		2	9	5	4
	9	7	4		3
	7		5	8	
8		9	6		5
9	4		1	7	8
	7		6		4
		2	7		

1			8		9	
5		6	1		2	
		5	3			
	9	6	1	4	8	3
3			6			5
	1	5	9	8	4	6
		7	5			
	8	3	9		7	
5			1			3

2				1	4		
7			9				
	3		5	6		2	
	7		2	1	8	5	6
1		2			5	9	3
	6				9		
6				8			
9			5	3	8		
4	1	8		2		6	5